

AEC: ประชาคมอาเซียน กับตัวชีวิตความสำเร็จ

จาก ที่ได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับ AEC มาหลายฉบับ ทุกท่านคงรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC กันมากพอสมควรแล้ว ว่าเป็นอะไร ตั้งขึ้นเพื่ออะไรแล้ว รัฐัน AEC ในฉบับนี้ จะขอนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวชีวิตความสำเร็จของ AEC ซึ่งเป็นงานวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ หรือ TDRI ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลจากบริษัทเอกชน 30 แห่งเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวชีวิตที่ภาคเอกชนให้ความสนใจในการสร้างตลาดและฐานผลิตร่วมกันในอาเซียน การที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมุ่งไปที่การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกันนั้น AEC จำเป็นที่จะต้องมิตัวชีวิตด้านการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงานฝีมือระหว่างกันอย่างเสรี รวมถึงตัวชีวิตในเรื่องของการขนส่ง ICT และด้านพลังงานอีกด้วย โดยตัวชีวิตที่บริษัทเอกชนเห็นว่ามีความสำคัญและควรทำให้สำเร็จภายในปี 2015 คือ

- ▶ การพัฒนากระบวนการนำเข้าสินค้าและการจัดการภาษีนำเข้าให้มีประสิทธิภาพและโปร่งใส
- ▶ การพัฒนากระบวนการนำเข้าสินค้าและระบบจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นระบบและมีความรวดเร็วมากขึ้น
- ▶ การประสานงานเพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างองค์กรในการออกสิทธิบัตรต่างๆ
- ▶ การทำให้กฎแหล่งกำเนิดสินค้า (rules of origin) มีความ

ยืดหยุ่นและง่ายขึ้นต่อการทำธุรกิจมากขึ้น นอกจากนี้ ยังระบุตัวชีวิตสำคัญอื่นๆ ที่มีผลสำคัญต่อความสำเร็จของ AEC ดังนี้

1. ตัวชีวิตในภาคบริการ (Services Sector)

ASEAN Framework Agreement on Services (AFAS) ระบุว่า การเปิดเสรีภาคบริการต้องไม่มีข้อจำกัดต่อผู้ให้บริการในการจัดตั้งธุรกิจบริการในอาเซียน แต่ทั้งนี้ การเปิดเสรีภาคบริการขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของแต่ละประเทศด้วย โดยงานวิจัยได้ระบุว่า ธุรกิจภาคบริการในแถบประเทศอาเซียนยังถูกควบคุมโดยกฎหมายภายในประเทศเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันประเทศสิงคโปร์เป็นเพียงประเทศเดียวที่สามารถบรรลุเป้าหมายของการเปิดเสรีภาคบริการได้ สำหรับประเทศไทย รัฐบาลควรสร้างแรงจูงใจในการเปิด

เสรีภาคบริการโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและเงินทุน นอกจากนี้ รัฐยังต้องพิจารณากฎหมายและข้อจำกัดภายในประเทศ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีภาคบริการอีกด้วย

2. ตัวชี้วัดในข้อตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Agreement) ในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียนและการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี (MRAs and Labour mobility)

ในกรอบข้อตกลงมีการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานอาเซียน อย่างชัดเจนและอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงาน ระหว่างประเทศสมาชิก เช่น การยกเลิกวีซ่าสำหรับ Short-term visit และทั้งนี้ได้มีการลงนามใน MRA 7 สาขา ได้แก่ แพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจและนักบัญชี รัฐบาลต้องมีความชัดเจนในการสนับสนุนนักวิชาชีพ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ ในการสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี และส่งเสริมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียนให้เป็นวาระแห่งชาติ

3. ตัวชี้วัดในมาตรฐานทางเทคนิคและการบังคับใช้ (Standards and conformance)

ปัจจุบันมาตรฐานทางเทคนิคของอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศไทย (เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ เครื่องสำอางค์และผลิตภัณฑ์ยา เป็นต้น) ได้รับการพัฒนาให้เท่าเทียมกับมาตรฐานของอุตสาหกรรมนานาชาติ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดภายในประเทศอยู่ 2 ระดับ ดังนี้

ระดับชาติ: 1) มาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญปี 2550 ทำให้กระบวนการ MRA ใช้เวลาดำเนินการนานขึ้นและ 2) ด้วยงบประมาณแผ่นดินที่จำกัด ระบบการตรวจสอบและการออกใบอนุญาตยังเป็นอุปสรรคที่ชะลอการพัฒนามาตรฐานทางเทคนิค

ระดับภูมิภาค: จากกฎเกณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐานและก่อให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติ ข้อจำกัดใหญ่อีกประการในระดับภูมิภาคคือ ความไม่เท่าเทียมขององค์ความรู้ของแต่ละพื้นที่และประเทศ

ข้อเสนอแนะ: รัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการประสานงาน MRA และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการนำมาตรฐานเหล่านี้ไปปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ อาเซียนควรมีการดำเนินการเพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันของมาตรฐานทางเทคนิคและการบังคับใช้ของแต่ละประเทศสมาชิกอีกด้วย

4. ตัวชี้วัดในการอำนวยความสะดวกในการลงทุน (Investment facilitation)

กรอบข้อตกลง ASEAN Comprehensive Investment Agreement (ACIA) ได้กำหนดข้อเสนอสี่ประการเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกในการลงทุน ได้แก่ 1) การกำกับดูแลการลงทุน 2) การอำนวยความสะดวกและการให้ความร่วมมือในการลงทุน 3) การสนับสนุนและสร้างความตระหนักต่อการลงทุน และ 4) การเปิดเสรี

ในการลงทุน

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment) มีหน้าที่หลักในการกำกับดูแลและส่งเสริมการลงทุน อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยของ TDRI พบว่า BOI ยังมีข้อจำกัดในการส่งเสริมวัฒนธรรมการลงทุนจากมุมมองของภาคเอกชน การพัฒนาส่งเสริมความรู้ทางธุรกิจเชิงลึกและการพัฒนางานวิจัยภายในองค์กร

ข้อเสนอแนะ: BOI ควรศึกษาช่องว่างของภาคธุรกิจภายในประเทศและมุ่งเน้นการดึงดูดการลงทุนที่เพิ่มมูลค่า นอกจากนี้ BOI ควรจะสร้างการเชื่อมโยงระหว่างนักลงทุนต่างชาติ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพการพัฒนาภายในประเทศ

5. ตัวชี้วัดในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (IPR)

ASEAN IPR Action Plan 2004 - 2010 และ Work Plan for ASEAN Cooperation on Copyrights มุ่งส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การประสานงานและสร้างเครือข่ายสนับสนุนการคุ้มครอง การเสริมสร้างบริบทของการสร้างมาตรฐานที่ดีในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อพัฒนาการแข่งขันในภูมิภาค

ข้อจำกัด: ตัวชี้วัดนี้มีข้อจำกัด 3 ประการประกอบด้วย 1) ความไม่พร้อมของบุคลากรในการตรวจสอบและวัดผล 2) แต่ละประเทศมีความเข้าใจในความหมายและการบังคับใช้ของกฎหมายการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่แตกต่างกันมาก และ 3) การบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาถือเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนในหลายองค์กรและยังมีความท้าทายในการนำไปปฏิบัติอยู่มาก

ข้อเสนอแนะ: องค์ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาควรได้รับการเผยแพร่และเน้นไปที่กลุ่มเป้า-

หมาย นอกจากนี้ องค์กรที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับ IP ควรจะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบที่มีมาตรฐานและเชื่อมโยงระหว่างผู้บุกเบิกความคิดและนักธุรกิจได้ นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎหมายควรเป็นไปอย่างเข้มงวด โปร่งใสเพื่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามมากขึ้น

6. ตัวอย่างในการอำนวยความสะดวกทางการค้าใน IIU National Single Window (NSW) และ ASEAN Single Window (ASW)

เป้าหมายของการอำนวยความสะดวกทางการค้า คือ การลดต้นทุนในการนำเข้าและส่งออกแก่ผู้ประกอบการ ซึ่งมีกลยุทธ์ 5 ประการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว 1) พัฒนาการจัดการระบบข้อมูลการนำเข้า/ส่งออกแบบ e-Logistics และ NSW เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ; 2) พัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีและพิธีศุลกากรให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น; 3) สร้างศูนย์กระจายสินค้าเพื่ออำนวยความสะดวกต่อผู้ประกอบการไทยในตลาดต่างประเทศ; 4) สนับสนุนและเสริมสร้างธุรกิจ e-Commerce เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ รวมถึงพัฒนากฎหมายธุรกิจ e-Commerce และ 5) เสริมสร้างประสิทธิภาพในการตรวจสอบสินค้าและทำให้การตรวจสอบมีมาตรฐานเพื่อลดเวลาและความซับซ้อนในการดำเนินงาน

ข้อจำกัด: จากการสำรวจความคิดเห็นของภาคเอกชน ปรากฏว่าส่วนใหญ่ยังไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงของระบบการอำนวยความสะดวก โดยเฉพาะด้านพิธีศุลกากรเพื่อนำสินค้าเข้าประเทศ นอกจากนี้ กว่า 40-50% ของผู้ถูกสำรวจกล่าวว่า ระบบภาษีการนำเข้าและส่งออกยังไม่สะดวกและรวดเร็วเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ: รัฐบาลควรแต่งตั้งกรมศุลกากรให้เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินนโยบาย National Single Window เพื่อความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณ นอกจากนี้

นี้ องค์กรดังกล่าวจะสามารถนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้จริง อีกทั้งรัฐบาลควรจัดให้มีการพัฒนาทักษะบุคลากรโดยเฉพาะด้าน IT แก่บุคลากรในองค์กรที่ต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

7. ตัวอย่างในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและขยาย ตัวขอบ SMEs

ปัจจุบันพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจในภาษา วัฒนธรรม ความต้องการของผู้บริโภคและมาตรการต่างๆ ของประเทศที่จะเข้าไปลงทุน ASEAN Policy Blueprint for SME Development from 2004-2009 และ ASEAN Strategic Action Plan for SME Development (2010-2015) ได้วางกรอบปฏิบัติเพื่อพัฒนาความมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ SMEs โดยเน้นในเรื่องของการเงิน การพัฒนาบุคลากรและการสนับสนุนงานของ SMEs ในต่างประเทศ

ข้อจำกัด - ธุรกิจ SMEs ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทยเท่าที่ควร ทั้งในด้านเงินทุนและการพัฒนาศักยภาพองค์กร รวมถึงการพัฒนาบุคลากรที่สามารถแข่งขันในตลาดสากลได้

ข้อเสนอแนะ - รัฐบาลและหน่วยงานท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเป็นการเฉพาะเพื่อสนับสนุนการพัฒนา SMEs และควรจัดตั้งหน่วยงานกลางที่จะทำหน้าที่ประสานความเข้าใจระหว่างภาคเอกชน สถาบันการเงิน หน่วยงานรัฐและสมาคม SMEs เพื่อสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งและเสริมความเชื่อมั่นใน SMEs นอกจากนี้ รัฐบาลยังควรผลักดันให้การพัฒนา SMEs ได้รับการบรรจุเป็นวาระแห่งชาติ

ที่มา: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือ TDRi